

Вівчар В. П.
*аспірант кафедри безпеки та
правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національний
університет*

Мужилівський Н. І.
*аспірант кафедри безпеки та
правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національний
університет*

Формування механізму протидії злочинної діяльності в системі економічної безпеки підприємств

У фокусі сучасних викликів економічна злочинність у системі підприємств зумовлена в результаті деформації соціальних відносин, дисфункцією соціальних систем і особистості. За таких умов функціонування через недосконалість законодавства, відсутність контролю та відповідальності підприємств, установ та організацій багато, яких отримують прибуток законним та незаконним шляхом, що створює умови злочинної діяльності. Злочинна діяльність у системі економічної безпеки є наслідком внутрішньоособистісних, міжособистісних, а іноді навіть соціально-політичних конфліктів. Слід відзначити, що злочинність є формою соціального конфлікту для задоволення потреб і досягнення цілей.

Відзначимо, що найбільш прийнятним підходом до аналізу сучасної злочинності в країні сьогодні є ідентифікація соціогуманітарних факторів. У свою чергу, базисною компонентою теорії соціальних відносин, інститутів, спільнот і особистості можуть стати основою концептуальних моделей злочинності. Саме цей контекст дозволяє зрозуміти причини, механізми та масштаби криміналізації держави, економіки та соціально-економічної сфери.

Встановлено, що зростання економічної злочинності завжди пов'язане з кризою моральної сфери. Тут співвідношення протилежне: чим нижча моральність, тим вища злочинність. Проте неможливо визначити тільки причини моральної кризи і пов'язати їх, наприклад, із важким матеріальним становищем. Все залежить від соціогуманітарних факторів, а саме від особистого розвитку, самооцінки, контролю, відповідальності та особистої самоповаги. На рівень злочинності впливають не лише об'єктивні причини (наприклад, економічні причини), а й сприйняття та ставлення до них (тобто когнітивні причини) [3].

До основних соціогуманітарних факторів, що визначають розвиток працівників, належать: соціально-політичні конфлікти та нестабільність; рівень працевлаштування чи безробіття; позиція і змістовна спрямованість ЗМІ; соціальна бідність; тривалий вплив негативних емоцій; духовна, соціальна, емоційна та фізична депривація; соціальна справедливість чи несправедливість; правовий захист або відсутність захисту; соціальний оптимізм; співвідношення матеріальних і духовних потреб; соціальна

деградація; соціально-психологічна єдність тощо [1, с. 85].

Доведено, що під впливом цих соціогуманістичних факторів змінилася і соціальна психологія працівників. Працівники на підприємстві можуть перебувати в трьох станах: соціально-психологічна нестійкість; соціально-психологічна напруженість; соціально-психологічний психоз. Кожен стан може мати три рівні експресії: низький, середній і високий.

Виокремлено, що динамічними елементами соціогуманітарної компоненти економічної безпеки підприємств є: соціальна взаємодія; соціальна агресивність; соціальні емоції; соціальна атмосфера; соціальний оптимізм; соціальне забезпечення; соціально-ціннісна орієнтація; ставлення до влади; суспільна свідомість.

Обґрунтовано, що соціогуманітарні компоненти працівників можуть бути відображені через такі фактори, як їх соціальна орієнтація, духовне сприйняття, моральне сприйняття, політична інтерналізація, емоційна чутливість і раціональна воля. Тому питання виховання нації, тобто питання розбудови єдиної нації сьогодні як ніколи актуальне.

Отже, з практичної точки зору, специфічними тенденціями та характеристиками економічних злочинів у системі економічної безпеки підприємств є: високий рівень латентності сучасних економічних злочинів; методи і засоби злочинної поведінки постійно вдосконалюються; динамічність, швидка трансформація та здатність адаптуватися до нових умов і правил ведення бізнесу; зростання кількості злочинів, вчинених у сфері високих технологій з використанням у професійній діяльності професійних знань у сфері фінансів та господарської діяльності; активна участь в організованих злочинних групах у здійсненні економічних злочинів; поєднання економічних злочинів і загальних злочинів; посилення міжрегіонального та транснаціонального характеру корисливих економічних злочинів; створення ефективної системи легалізації злочинних доходів [2, с. 44].

На основі проведених досліджень встановлено про необхідність формування механізму протидії злочинності в системі економічної безпеки підприємств, реалізація якого передбачає: створення та впровадження системи захисту від організованої злочинності та корупції; досягнення загальної економічної стабільності шляхом комплексних ринкових реформ та демонополізації економіки з метою підвищення економічної безпеки підприємств; забезпечення системи державного контролю та підзвітності за діяльністю всіх суб'єктів господарювання (незалежно від форм власності) з питань суспільного інтересу (сплата податків, зайнятість населення, підтримка науково-технічного розвитку тощо); створення сприятливих правових та економічних умов для внутрішнього інвестування підприємств; встановлення чітких механізмів контролю та звітності за ефективним використанням державних коштів та майна; забезпечення чіткого контролю за обігом коштів шляхом мінімізації грошового обігу коштів за рахунок розширення сучасних електронно-обчислювальних методів та впровадження сучасних форм звітності; створення та впровадження системи економічних засобів контролю за легалізацією коштів, одержаних злочинним шляхом; розробка та законодавчі норми щодо отримання правоохоронними органами банківської інформації про комерційні структури; встановлення та впровадження економіко-правових механізмів правового реагування на порушення ринкових

відносин.

Резюмуючи описане встановлено, що ефективна боротьба з економічною злочинністю потребує не лише комплексного та системного підходу держави, який поєднує профілактичні, правоохоронні та репресивні заходи, а й чітких пріоритетів та відповідного забезпечення: економіки, кадрового досвіду, аналізу інформації, наукових методів, матеріально-технологічного тощо. Нехтування будь-яким із цих елементів суттєво знизить ефективність боротьби держави з економічною злочинністю в системі підприємницьких структур.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вівчар О. І. Управління економічною безпекою підприємств: соціогуманітарні контексти: *монографія*. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2018. 474 с.
2. Зяйлик М. Ф. Організаційний механізм управління соціогуманітарною компонентою забезпечення економічною безпекою підприємств у фокусів сучасних викликів та загроз. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. № 2. 2020. С. 42–46.
3. Sharko V., Radchenko O., Budiaiev M. & Tarasenko O. Cloud technologies in business management. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2021. 4(39). 294–301.

УДК 340

Антюк І. П.
*викладач кафедри кримінального
права та процесу
Західноукраїнського національного
університету*

Проблемні питання продовження прокурором строку досудового розслідування

Процесуальні строки, за визначенням Рогатинської Н.З., є невід'ємним складовим елементом кримінально-процесуальних форм і механізмів кримінально-процесуального регулювання, адже є юридичними засобами врегулювання кримінальних процесуальних відносин [1].

Пунктом 1 ч. 3 ст. 294 КПК України визначено, що, якщо з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину досудове розслідування (досудове слідство) неможливо закінчити у строк, зазначений у п. 4 ч. 3 ст. 219